

arallegim

La dimensió desconeguda i al·lucinada d'Ana Galvañ

XAVI SERRA

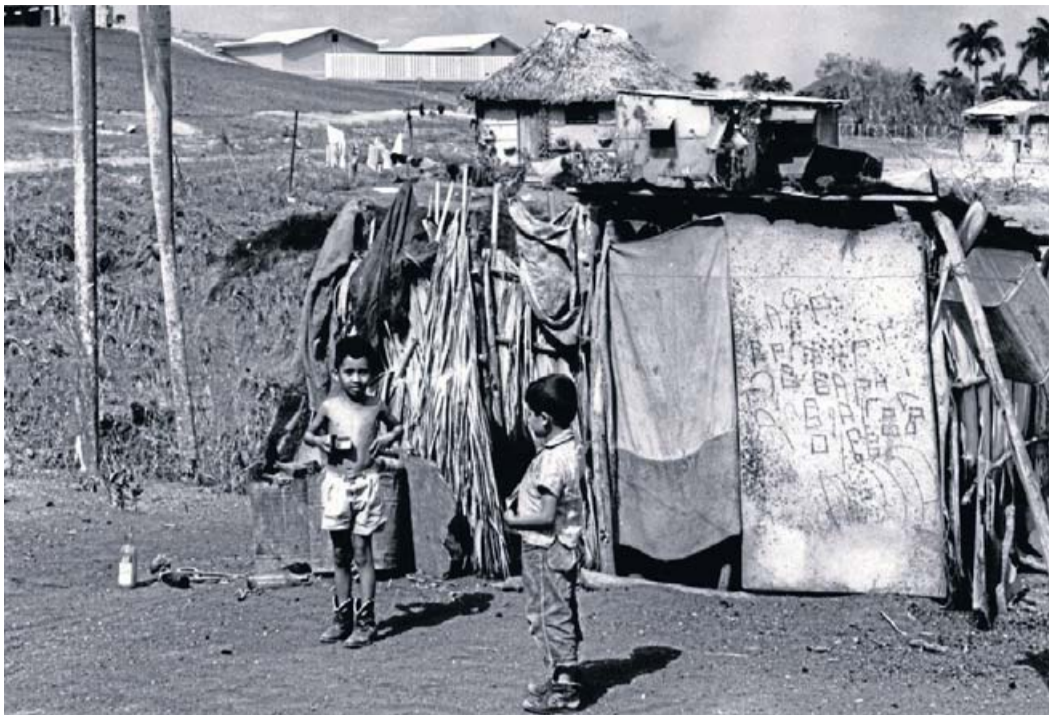
Quin és el debut d'un autor de còmic? *Pulse enter para continuar* és la primera novel·la gràfica que publica Ana Galvañ

(Múrcia, 1975), però ja fa temps que la dibuixant és un nom imprescindible de la nova onada del còmic espanyol gràcies als seus fanzins, a les historietes curtes incloses en antologies i als webcòmics de Tik Tok, la plataforma online dedicada al còmic més arriscat creada i coordinada per la mateixa Galvañ. Tot i així, *Pulse enter para continuar* –curiosament editat per Apa Apa– representa un salt gegant per la contundència amb què reescriu els codis de la ciència-ficció i la crítica social a través d'una narrativa experimental que esquerda els límits expressius del llenguatge gràfic.

Galvañ s'allunya radicalment del realisme amb un dibuix sintètic i minimalista que abraça un ús agressivament narratiu del color, escampant-se per les vinyetes en forma de taques i ones espectrals. Les cinc historietes de *Pulse enter para continuar* són independents, però tenen prou elements comuns i rimes formals per constituir ara una unitat. Les realitats més pròximes són oníriques i inquietants; les distopies llunyanes, en canvi, estranyament familiars. Dimensions desconegudes i al·lucinades en les quals és inevitable caure fascinat. ♦♦

PULSE ENTER PARA CONTINUAR
ANA GALVAÑ
APA APA
98 PÀG. / 18,95 €

ELIZABETH FREY / GETTY

Els dos cadells humans

SIMONA ŠKRABEC

La modernitat a Europa va tenir un company insistent. Tan bon punt l'avenç tecnològic va començar a sacsejar la vida tradicional, els artistes es van convertir en la veu d'una consciència incòmoda. Rusiñol i Casas, per exemple, van tornar de la seva exploració de París amb carpetes plenes de motius estremidors. Pintaven noies tísiques que es desplomaven en el moment més dolç de la vida i espais abandonats, recoberts de vegetació inquietant, capaç d'esborrar tot vestigi humà. Era el temps de narrar la misèria, de documentar tot allò que havia quedat a la cuneta del progrés.

Cèsar August Jordana (1893-1958) és hereu d'aquesta cultura d'anàlisi dels espais a l'ombra. Des del seu exili llatinoamericà participa encara de la mateixa curiositat

EL RUSIO I EL PELAO
CÈSAR AUGUST JORDANA
EDICIONS DE 1984
154 PÀG. / 15 €

d'explorar el que mai abans havia estat explorat. Vol documentar i alhora comprendre la vida que li resulta marcadament estranya. Les diferències amb el Modernisme són, però, abismals.

El Rusio i el Pelao, una novel·la escrita el 1950, explica la història de dos germans dels suburbis de Santiago de Xile. L'Ermelinda, la mare, ha de fer front al fet que el pare dels nens –un gringo esvelt d'origen suec– l'ha abandonat i s'espavila rentant roba a mà. El nois viuen en un univers tancat i esgotador, però autosuficient. El germà gran és ros, polít i organitzat com el pare. El germà petit és igual que la mare, rodanxó, moreno i inconscient.

Jordana escriu des de l'enyorança. Narra amb els ulls d'un explorador massa civilitzat. A través del contacte amb la vida dita primitiva comprèn que existeixen el cos i la brutícia. Descriu l'avidesa d'una boca que passa gana i la felicitat

d'aquell que no té altra obligació que sobreviure. La visió és endolcida i segons com falsa, però protegeix l'autor d'un perill enorme. Jordana no es mira els dos cadells humans des de cap superioritat moral. A la vida senzilla li reconeix el poder de la felicitat.

D'altra banda, l'òptica de la novel·la està emparentada amb la reflexió del neorealisme italià. Just després de la guerra, a les dues ribes de l'Atlàntic, el món bull en transformacions accelerades. *Mamma Roma* (1962), de Pasolini, mostra la noieta –la tràgica Anna Magnani– que decideix construir-se una vida entre els primers gratacels de la ciutat dormitori. S'estavella a causa d'un fill brètol i per la pressió de l'entorn patriarcal, encarnat en la figura de Carmine, el jove proxeneta que l'assetja brutalment. Només pot vendre el seu cos. És una figura sofrent. Per a una dona independent, encara no hi ha cap paper que pogués representar. Només pot ser una mare corrompuda i derrotada.

Un paradís fora del temps

L'Ermelinda de Jordana, en canvi, és la mestressa del seu petit cosmos tancat. Així, la novel·la *El Rusio i el Pelao* documenta una mena de paradís fora del temps, a recer de tot canvi, on les dones tenen dret a fruitar del seu cos. I els nois es poden dedicar als jocs virils que els acosten –per què no dir-ho– al caire de l'incest. Però la set de plaer que tortura els adults no pot penetrar als espais de joc, de senzilles malifetes i de tendresa esquerpa i maldestra. Estan protegits davant tota temptació. Viuen als espais de la infantesa eterna.

Els dos cadells han crescut com si els hagués alletat una lloba. Entre penúries i impossibilitats, els seus destins desaparellats s'uneixen amb lligams de solidaritat. Tot i les diferències troben un equilibri o, almenys, una certa capacitat de convivència. En el motiu d'un noi ros i l'altre ben fosc –Apol·lo i Dionís– hi ha finalment la intenció d'entreveure una civilització alternativa a l'Europa en runes, una societat precària que almenys no aniquila els seus membres ni els pren la dignitat. ♦♦

Vida i misèria amb un pingüí deprimid

JORDI GARRIGÓS

Andrei Kurkov sabia de què parlava quan va escriure *Muerte con pingüino*, la seva novel·la de més èxit, escrita fa vint

anys i ara publicada per Blackie Books. Com va comentar en la seva última visita a Barcelona, amb motiu de la BCNegra, l'autor, com el protagonista del llibre, va estar molts anys sense publicar. I igual que ell, va sentir-se profundament frustrat en l'època que treballava de funcionari de presó quan el que volia era ser escriptor.

Només algú que ha conegut de ben a prop la decepció i la melancolia pot construir un personatge com aquest, que pren el màxim grau de simbolisme en la figura del seu com-

pany d'aventures, el pingüí Misha. Recollit per Viktor del zoo municipal, en un surrealista repartiment d'animals que seran abandonats pel progressiu abandonament de la instal·lació –en una altra visita, li ofereixen d'endur-se una serp–, l'animaló antàrtic és la representació més palpable de la soledat, el clau roent al qual Viktor s'agafa per no sentir-se tan refotudament confinat. En aquell pis sordid del Kíev postsoviètic tothom està trist: l'humà perquè, a banda de l'aïllament, treballa a casa fent obituaris per a un diari de gent que encara no ha traspasat –n'arriba a escriure dos centenars abans que mori el primer– i l'ocell, que directament està clínicament deprimid i de constant mala llet.

És en aquest ambient d'aparent penombra on sobresurt una novel·la

MUERTE CON PINGÜINO
ANDREI KURKOV
BLACKIE BOOKS
TRADUCCIÓ DE MARIO GRANDE I MERCEDES FERNÁNDEZ
288 PÀG. / 21 €

plena d'humor negre i on els rajos de sol acaben reflectint-se en la incessant neu ucraïnesa. Andrei Kurkov juga molt intel·ligentment amb el pessimisme per construir una trama plena d'imatges absurdes i hilarants: algú que comparteix la vida amb un pingüí melangiós pot ser un drama, però si fas que el Misha mengi patates fregides mentre engega a pastar el seu amo la cosa canvia i es torna delirant. L'autor sap valer-se de la tendresa de la situació inicial ("L'amistat? Era una cosa que ell mai havia conegut", diu el narrador sobre Viktor) per anar construint una sèrie de personatges que apareixen al seu cercle i que canvien la vida del protagonista a mesura que avança la novel·la. A partir de l'aparició de tot aquest nou món la tristesa es transforma en optimisme negre: malgrat tro-

bar-se enmig d'un embolic criminal i polític de primer ordre, el protagonista comença a tenir coses al seu voltant per les quals val la pena viure.

A banda de la psicologia d'aquest escriptor frustrat, *Muerte con pingüino* posa el dit a la nafra de la Ucraïna independent. Els qui vam descobrir de quin peu calça la política d'aquell país després de la Revolució Taronja de principis de segle, ja no ens sorprenem amb l'embolic que es troba el Viktor, que veu com van caient, com fitxes de dòmino, els protagonistes dels seus escrits. Els obituaris els hi demana el director del diari on treballa i són militars, empresaris, enemics polítics del govern, tots ells amb data prevista de mort i necrològica escrita. Una novel·la negra intel·ligent, divertida i plena de tendresa entre la foscor. ♦♦